

Posudek na diplomovou práci

Autorka: Bc. Marika Páralová

Název práce: Psychobiografie: Role Oidipova komplexu v životě Egona Bondyho

Diplomová práce studentky Mariky Páralové je zaměřena na netradiční oblast tzv. psychobiografie nebo psychobiografického výzkumu. Jedná se o teoretický formát výzkumu, který využívá ke zkoumání metodu psychobiografie, pro kterou využívá psychoanalytické metody analýzy dat a teoretická východiska. Konkrétněji pak stanovuje svůj cíl a téma zájmu na mapování Oidipova komplexu a jeho role v životním příběhu Egona Bondyho, významného českého spisovatele a filozofa, vlastním jménem Zbyňka Fišera. Egon Bondy je významná, i když místy kontroverzní postava české historie a její výběr ke zkoumání pomocí této diplomové práce vnímám jako velmi podnětné pro další diskuzi, ale také originální. Sama autorka v práci zmiňuje, že kompletní životopis Egona Bondyho nebyl dosud sestaven. I v tomto ohledu se proto jedná o neotřelý přístup k závěrečné práci.

Práce obsahuje 156 stran, což značně přesahuje typický rozsah diplomové práce. Na oněch 156 stranách studentka člení práci do 2 částí – do části životopisné a následně do samotné analýzy dat. Obě části jsou rozsáhlé a zaplněny původními myšlenkami a analýzami, nedochází k redundanci a opakování stejných myšlenek či jejich nadměrnému shrnování. Proto z toho důvodu vnímám přesažení rozsahu diplomových prací jako odůvodnitelné. Práce také využívá ke zpracování jak přístupu historického, tak psychologického, v určitém smyslu se pohybuje na rozhraní těchto dvou věd, ačkoliv samotná analýza dat odpovídá psychologickým způsobům analýzy dat a psychoterapeutickým postulátům.

Životopisná část je kvalitní a vytváří dobrou přípravu pro další, analytickou, část. Práce s literaturou a zdroji je adekvátní a studentka se zdroji zachází na dobré úrovni. Dobrou úroveň následně vykazuje i myšlenková analýza a propojení s určitým narativním a sociologickým rámcem. Ceníím zejména rozdělení životopisu na různé kategorie – např. vztah s otcem a jednotlivá životní období Bondyho i politická/celospolečenská období.

Teoretické zázemí vychází z Freudovy teorie, což vnímám jako dobré i z důvodu, že jí uznával a zabýval se jí i sám Bondy. Z toho důvodu je tedy pravděpodobné, že jeho způsob myšlení bude odpovídat i tomu psychoanalytickému a Freudovské teorie tak budou k jeho životu i vnímání světa dostatečně přiléhavé. Analýzu dat a myšlenek prokládá studentka jednotlivými citacemi, což dobře dokresluje celkový obraz. Práce nabízí hezký a dobře čitelný vypravěčský a diskutující styl psaní.

Zajímavý aspekt práce lze vnímat i z pohledu toho, jak na dítě působí psychicky nemocný rodič, což je téma, o kterém slečna Páralová, také pojednává. O Oidipově komplexu u sebe uvažuje i sám Bondy, ten jej pojímá zejména jako negativní Oidipův komplex, což se ale v práci následně ukazuje jako ne zcela jednoznačné. Po smrti matky byla Bondymu diagnostikována (respektive pravděpodobně se rozvinula) bipolárně-afektivní porucha (tehdy nazývaná jako maniodepresivní psychóza), což autorka vnímá jako formu identifikace s matkou. Objevuje se i téma viny za možnou smrt matky. Téma psychiatrického onemocnění a psychických obtíží Bondyho je náročné, což zmiňuje i studentka z důvodu, že neměla přístup k jeho psychiatrickým záznamům. S tím se vyrovnává tím, že tuto oblast v práci vynechává, což značí kvalitní a etický přístup k práci, i když vzhledem k tušenému výtěžnému tématu, je samozřejmě škoda.

V analýze studentka uvažuje i nad možnými rozpory Bondyho chování a teorií, například když hledá matku v jiných postavách jeho života, i když by měl negativní Oidipův komplex. Hodně prostoru je věnováno jeho vztahům (různého typu) se ženami. Následně uvažuje i o propojení superega s mateřskou postavou, kdy se pro něj superegem v určitou chvíli mohl stát i Česko-slovenský stát. Tato skutečnost se pak pro Bondyho však stává i určitým rozčarováním, které ovlivňuje i jeho další způsob vztahu ke státnímu zřízení a jeho orgánům, ale také k tomu, že modifikuje jeho chování. Například si vybírá nekonformitu jako svobodnou volbu chování (i když k tomu dochází pravděpodobně již dříve, studentka zmiňuje období školní docházky a vrstevnických vztahů) jako způsob vyrovnání se s nepříznivými střety s realitou. Nechybí ani téma identity, k čemuž odkazuje již v úvodu Bondyho užívání pseudonymu/uměleckého jména namísto jména vlastního.

Práci lehce narušuje větší množství překlepů, které se v ní objevují – z nich jedna přímo v názvu práce, ale při takové obsáhlosti práce je to zároveň pochopitelné. Některé úvahy, které se v práci objevují, by na jednu stranu bylo možné považovat za spekulativní a příliš teoretické (což bylo vlastně vytýkáno i samotnému Freudovi a dalším představitelům Psychoanalýzy), na druhou stranu se ale jedná o samotnou metodu analýzy dat, kterou studentka používá a kterou dochází k některým zjištěním, která jsou naopak nosná. Celkově tak práce odpovídá hlubinné narativní analýze specifického, a ne příliš prozkoumaného, tématu. Ke zvážení je následně i publikace práce či některých jejích částí.

Otázky k obhajobě:

1. Lze nějakým způsobem zobecnit myšlenky vzešlé z výzkumu na současnou dobu a psychické obtíže současné populace? Kde vnímáte styčné body a kde naopak odlišnosti či směřování k jinému vývoji v rámci teoretických konstruktů?
2. Jaká další témata na základě biografie Egona Bondyho Vám přijdou z psychologického hlediska nosná?

3. Jak odhadujete, že by bylo Bondyho vnitřní prožívání (jeho psychické aspekty) vnímány v rámci psychiatrické léčby? Ať již v době, kdy jí využíval nebo kdyby se jednalo o současníka?

Závěr: diplomovou práci hodnotím jako velmi kvalitní a pečlivě zpracovanou. Vyzdvihnout musím zejména originalitu tématu, ale i způsobu zpracování. Práce přináší zajímavý vhled do problematiky a zpracování odpovídá kritériím kvalitativního výzkumu. Práci doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 29. 4. 2024

PhDr. Ivana Líbalová, Ph.D.